

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ГОЛОВИ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ**

**ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФА
В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ І ПІДРОЗДІЛІВ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ**

Методичні рекомендації

**Київ
2025**

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ГОЛОВИ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФА
В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ І ПІДРОЗДІЛІВ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Методичні рекомендації

Київ
2025

Укладачі:

Клименко Р. В., помічник Голови Національної поліції України, проходить службу у відділі організації досліджень з використанням поліграфа Департаменту забезпечення діяльності Голови Національної поліції України, поліграфолог, дійсний член Американської асоціації поліграфологів;

Чаплинський К. О., помічник Голови Національної поліції України, проходить службу в організаційно-аналітичному відділі Департаменту забезпечення діяльності Голови Національної поліції України, доктор юридичних наук, професор;

Литвин В. В., т. в. о. завідувача відділення поліграфологів Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

Рецензенти:

Охріменко І. М., доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри юридичної психології Національної академії внутрішніх справ;

Шевченко Т. В., начальник сектору Департаменту оперативної служби Національної поліції України, спеціаліст-поліграфолог, кандидат юридичних наук, доцент

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Національної академії внутрішніх справ 18 листопада 2025 р. (протокол № 10)

Матеріали подано в авторській редакції. Відповідальність за їхню якість, а також відсутність у них відомостей, що становлять державну таємницю та службову інформацію, несуть автори

Особливості застосування поліграфа в діяльності органів і підрозділів Національної поліції України [Текст] : метод. рек. / уклад.: Р. В. Клименко, К. О. Чаплинський, В. В. Литвин. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2025. – 56 с.

О-75

У методичних рекомендаціях висвітлено особливості застосування поліграфа в діяльності органів і підрозділів Національної поліції України, визначено його роль у відборі й атестації поліцейських, а також у службовій та оперативно-розшуковій діяльності. Окреслено порядок отримання інформованої згоди на проведення дослідження.

Розглянуто етапи планування, організації та проведення інтерв'ю і поліграфологічних досліджень, вимоги до технічно-методичного забезпечення, порядок оформлення результатів і критерії їх належності. Особливу увагу зосереджено на дотриманні етичних засад діяльності спеціаліста.

Видання призначено для спеціалістів, керівників органів і підрозділів Національної поліції України, працівників кадрових підрозділів, оперативних і слідчих підрозділів, а також підрозділів внутрішньої безпеки Національної поліції України.

УДК 343.982:159.938]:351.74](477)(072)

© Національна академія внутрішніх справ, 2025

© Департамент забезпечення діяльності Голови Національної поліції України, 2025

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФА В УКРАЇНІ	5
1.1. Поняття і принципи застосування поліграфа	5
1.2. Міжнародний досвід застосування поліграфа	9
1.3. Нормативно-правове забезпечення використання поліграфа в Україні	12
1.4. Напрями застосування поліграфа в діяльності Національної поліції України	19
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ОПИТУВАННЯ (ТЕСТУВАННЯ) ОСІБ З ВИКОРИСТАННЯМ ПОЛІГРАФА В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ	24
2.1. Підготовка до проведення опитування (тестування) осіб з використанням поліграфа	24
2.2. Основні етапи проведення опитування (тестування) осіб з використанням поліграфа	25
2.3. Технічно-методичне забезпечення опитування (тестування) осіб з використанням поліграфа	29
2.4. Вимоги до спеціалістів, які проводять опитування (тестування) осіб з використанням поліграфа в Національній поліції України	32
2.5. Оформлення матеріалів поліграфологічного дослідження	37
РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНІ СКЛАДОВІ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФА В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ	41
3.1. Обмеження щодо проведення поліграфологічних досліджень у Національній поліції України	41
3.2. Інформована згода особи на проведення опитування (тестування) з використанням поліграфа	44
3.3. Етичні аспекти застосування поліграфа в Національній поліції України	48
ПІСЛЯМОВА	51
ДОДАТОК	53

ПЕРЕДМОВА

В умовах збройної агресії виникає об'єктивна необхідність в удосконаленні методів перевірки персоналу сил безпеки й оборони України на предмет оцінювання потенційної вразливості до зовнішніх ворожих впливів, а також схильності до вчинення корупційних правопорушень. Відповідно, Національну поліцію України залучено в процес реформування механізмів атестації та підбору кадрів шляхом об'єктивного аналізу особистісних і поведінкових характеристик. Проведення поліграфологічних досліджень сприяє підвищенню рівня достовірності оцінки інформації, наданої кандидатом до лав поліцейських, та дає змогу оцінити його добросовісність, мотивацію й відповідність вимогам службової діяльності.

Поліграф як психофізіологічний інструмент широко застосовують у Національній поліції України не лише для відбору та підбору кандидатів на службу, а й під час проведення службових розслідувань та оперативно-розшукових заходів. У межах відповідних напрямів поліграфологічна діяльність поєднує правові, психологічні, технічні й етичні компоненти, що потребують наукового обґрунтування та нормативного упорядкування.

Застосування поліграфа в системі Національної поліції України спрямоване на отримання оперативної інформації, яка сприяє розслідуванню злочинів; визначення рівня професійної надійності поліцейських кадрів, а також перешкодження поширенню інформації службового характеру. Використання поліграфа дає змогу виявляти ризики порушення норм професійної етики, запобігати виявам корупційної поведінки та сприяти підвищенню рівня довіри громадян до поліцейської інституції. Інтеграція поліграфологічних досліджень у систему внутрішньої безпеки поліції сприяє організаційній відкритості й підзвітності.

Метою цих методичних рекомендацій є надання комплексного огляду теоретико-правових, організаційних, процедурних та етичних аспектів застосування поліграфа в діяльності Національної поліції України.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФА В УКРАЇНІ

1.1. Поняття і принципи застосування поліграфа

У сучасному світі завершився перехід від аналогового до цифрового поліграфа, в якому застосовують перевірені дослідженнями та практикою методики, результати яких опрацьовують спеціалісти за новими технологіями оцінювання достовірності¹. Попри прогнози занепаду поліграфологічної діяльності, поліграф в Україні є важливим інструментом оцінювання достовірності вербальної інформації у сфері захисту національної безпеки. У Національній поліції України *поліграф* визначають відповідно до Інструкції про порядок використання поліграфів у Національній поліції України², розробленої на основі ДСТУ 8692:2016 «Поліграфи. Технічні умови»³.

Згідно з ДСТУ 8692:2016, поліграф – це багатоканальна контрольно-вимірвальна система, призначена фіксувати динаміку зміни фізіологічних показників організму людини під час дослідження на визначення його психоемоційного стану у відповідь на пред'явлення за спеціальною методикою певних стимулів і подальше їх відтворення на екрані монітора та збереження й архівування за допомогою пристрою оброблення та відображення інформації, яким можуть бути персональний комп'ютер (ПК), планшетний комп'ютер, ноутбук тощо, що їх серійно виробляють. Основна мета його використання в Національній поліції України полягає у сприянні ухваленню кадрових та управлінських рішень, а також як допоміжний засіб отримання інформації в процесі оперативно-розшукової діяльності.

---

¹ Krapohl D., Nelson R. L. Michael Terminology Reference for The Science of Psychophysiological Detection Of Deception. *Polygraph & Forensic Credibility Assessment*, 2022, (51) 226 p.

² Про затвердження Інструкції про порядок використання поліграфів у Національній поліції України : наказ МВС України від 13 листоп. 2017 р. № 920. *Офіційний вісник України*. 2018. № 3. С. 142.

³ Про прийняття національного стандарту України ДП «УкрНДНЦ» : наказ ДП «УкрНДНЦ» від 15 листоп. 2016 р. № 378.

Поліграфологічне дослідження є комплексною процедурою, яка включає передтестову бесіду, тестування та післятестову бесіду. Проведення такого дослідження сприяє виявленню приховування інформації, допомагає оцінити достовірність пояснень, які надала опитувана особа.

Використання правоохоронними структурами поліграфа не може супроводжуватися примусом, адже українське законодавство встановлює, що «жодна людина без її вільної згоди не може бути піддана медичним, науковим чи іншим дослідям»¹. Відповідна норма й закріплена у наказі МВС України від 13.11.2017 № 920 «Про затвердження Інструкції про порядок використання поліграфів у Національній поліції України»².

Поліграф є пристроєм, який реєструє та фіксує *фізіологічні показники* досліджуваної особи:

1) респіраторні показники (частота та амплітуда дихальних рухів, зміни у характері дихання);

2) шкірно-гальванічну реакцію (зміни електропровідності шкіри, зумовлені діяльністю потових залоз);

3) об'єм крові в судинах (коливання об'єму периферичного кровообігу);

4) кардіологічні показники (артеріальний тиск та серцеве скорочення);

5) моторні реакції (рухи тілом, тремор та м'язові напруження)³.

Поліграфологічне дослідження повинно ґрунтуватися на фундаментальних та похідних принципах.

Фундаментальними є такі принципи:

– *Добровільна згода.*

Лише за особистим волевиявленням особа може проходити дослідження. Заборонено застосувати до особи тиск та маніпуляції з метою проходження нею дослідження. Добровільна згода означає, що особі роз'яснено основні етапи

---

¹ Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

² Про затвердження Інструкції про порядок використання поліграфів у Національній поліції України : наказ МВС України від 13 листоп. 2017 р. № 920. *Офіційний вісник України*. 2018. № 3. С. 142.

³ Куценко Д. В. Ініціювання проведення психофізіологічних досліджень із застосуванням поліграфа : метод. рек. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2019. 52 с.

дослідження, надано чіткі інструкції та обговорено питання, які висунув ініціатор.

Добровільна згода є письмовим документом, який засвідчує відсутність у досліджуваної особи причин, які б унеможливили проходження дослідження (проблеми зі здоров'ям, тиск, примушування тощо). Відповідний принцип гарантує особі право на приватність, недоторканість і гідність.

Принцип правомірності.

Поліграфологічне дослідження проводять лише на законодавчих підставах у випадках:

- 1) добору кандидатів на службу в поліцію;
- 2) проведення атестування поліцейських;
- 3) проведення конкурсу для призначення на вакантну посаду поліцейського;
- 4) перевірки з власної ініціативи особи, яка виявила бажання бути опитуваною з використанням поліграфа, зокрема під час проведення службових розслідувань;
- 5) здійснення оперативно-розшукової діяльності¹.

З метою проведення дослідження ініціатор *готує завдання* з визначеним колом запитань, які необхідно опрацювати спеціалісту під час поліграфологічного дослідження. Ініціатором може бути: керівник, перший заступник і заступники керівника центрального органу управління поліції, керівник, перший заступник і заступники керівника структурного підрозділу центрального органу управління поліції, керівник, заступники керівника територіального (зокрема міжрегіонального) органу поліції².

Тематика та всі визначені питання підлягають обговоренню з досліджуваною особою перед початком запису тестів. Вже під час запису запитання не підлягають зміні. Спеціалісту заборонено додавати запитання та тематики, які не визначив ініціатор.

Принцип комплексності.

Під час здійснення поліграфологічного дослідження спеціаліст керується всіма наявними техніками та методиками,

---

¹ Про затвердження Інструкції про порядок використання поліграфів у Національній поліції України : наказ МВС України від 13 листоп. 2017 р. № 920. *Офіційний вісник України*. 2018. № 3. С. 142.

² Там само.

які дають змогу отримати достовірний результат. Відповідний принцип полягає в:

- оцінюванні всіх зареєстрованих поліграфом фізіологічних параметрів;
- використанні різноманітних валідних методик;
- урахуванні індивідуальних особливостей досліджуваної особи;
- удосконаленні знань, умінь і навичок)¹.

Принцип конфіденційності.

Спеціаліст гарантує збереження і нерозголошення даних, які стосуються результатів опитування, біографії, професійної діяльності та інших аспектів особистого життя досліджуваної особи. Порушення законодавства про захист персональних даних спричиняє відповідальність, встановлену законом².

Принцип забезпечення прав і свобод людини.

Спеціаліст працює лише в межах чинного українського законодавства. У своїй діяльності спеціалісту заборонено принижувати честь і гідність людини, обмежувати її права, вдаватися до тиску чи маніпуляцій, які суперечать етичним та правовим нормам.

Похідні принципи:

Принцип наукової обґрунтованості.

Використання поліграфа в Національній поліції України має ґрунтуватися на достовірних наукових даних з психофізіології, загальної психології, експериментальної психології, нейрофізіології та експериментальної психології.

Етапність та процедура опитування (тестування) повинні відповідати міжнародним стандартам (рекомендації American Polygraph Association та European Polygraph Association). Американська асоціація поліграфологів прагне підвищити науковий рівень у поліграфологічній практиці, стандартизувати методологію, зосередити фахівців на постійному вдосконаленні, покращити освітній процес³.

---

¹ Мотлях О. І. Поліграфологія : підручник. Київ : Освіта України, 2022. 550 с.

² Про захист персональних даних : Закон України від 1 черв. 2010 р. № 2297VI. *Офіційний вісник України*. 2010. № 49. Ст. 199.

³ Оцінка достовірності: наукові дослідження та практика : журнал ГО «Колегія поліграфологів України» / [редкол.: В. О. Шаповалов (гол. ред.) та ін.]. Київ : Колегія поліграфологів України, 2022. Вип. 5. 332 с.

Принцип об'єктивності та нейтральності.

У своїй діяльності поліграфолог має бути толерантним та неупередженим. У роботі не допускається категоричність. Під час формування висновків поліграфолог орієнтується лише на обрховані визначеними системами результати поліграм.

Принцип гуманізму.

Перед початком проведення поліграфологічного дослідження поліграфолог повинен встановити вік, стан здоров'я, психологічні та індивідуальні особливості респондента. Заборонено застосовувати до людини психологічні маніпуляції, впливові техніки, шантаж, поведінкові прийоми (ігнорування, навіювання авторитетом тощо) та спотворювати інформацію.

Отже, опитування (тестування) осіб з використанням поліграфа в Національній поліції України має наукове та нормативно-правове підкріплення. Забезпечення ефективності поліграфологічних досліджень можливе лише в разі дотримання спеціалістом морально-етичних, фундаментальних і похідних принципів самої процедури.

1.2. Міжнародний досвід застосування поліграфа

Аналіз практики поліграфологічних досліджень інших країн доводить, що поліграф є допоміжним інструментом у системах національної безпеки й оборони, кримінальних розслідуваннях та кадровій безпеці силових відомств. Специфіка його застосування залежить від ступеня розвитку правової системи окремих держав, культурних норм і наукових досліджень результативності такої практики. Попри те, що в деяких країнах результати поліграфологічного дослідження не визнають доказом, поліграф є повноцінним превентивним інструментом у протидії злочинності та розповсюдженню службових таємниць; забезпеченні державної безпеки та в усуненні соціальних ризиків під час підбирання кадрів.

У *таблиці 1* подано порівняльну характеристику застосування поліграфа в закордонних країнах.

Таблиця 1

Міжнародний досвід застосування поліграфа

Країна	Сфера застосування поліграфа	Доказове значення результатів
Велика Британія	Використовують як інструмент контролю за звинувачуваними в сексуальних злочинах	Результати досліджень не є доказом в суді, але їх використовують для управління ризиками ¹
США	Використовують у правоохоронних органах та силових структурах для розслідувань та підбору кадрів. Частково використовують у приватному секторі (обмежено законом)	Результати досліджень не є доказом в суді, але використовують як допоміжний матеріал на стадії доказування
Канада	Використовують під час проведення слідчо-оперативної діяльності, під час набору кадрів, а також під час систематичних кадрових перевірок в адміністративних органах та на виробництвах стратегічних підприємств ²	Результати опитування не мають доказового статусу в суді. На висновки можуть зважати під час внутрішніх перевірок
Литва	Поліграф дозволено застосовувати щодо державних службовців, офіційних осіб, військовослужбовців, а також осіб, які претендують на заміщення посад у державних установах лише в разі загрози національній безпеці ³	Можуть застосовувати як допоміжний доказ у межах закону «Про використання поліграфа» (2000) ⁴

¹ Яремчук Р. А. Зарубіжний досвід і вітчизняна практика використання поліграфологічних досліджень у діяльності правоохоронних органів. *Юридична психологія*. 2020. № 2 (27). С. 32–39.

² Гузела М. В. Доказове значення психофізіологічних перевірок у кримінальному провадженні: іноземний досвід та вітчизняні реалії. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2019. Вип. 21. С. 210–214.

³ Повстяний О. В. Застосування поліграфа під час виявлення та розслідування кримінальних правопорушень : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Ірпінь, 2025.

Ізраїль	Використовують для звуження кола підозрюваних, встановлення факту вчинення злочину, створення умов для отримання правдивих показань, збирання додаткової інформації про злочин, що розслідують ¹	Результати поліграфологічного дослідження визнають достатніми для пред'явлення обвинувачення ²
Польща	Використовують для кадрового скринінгу в службах безпеки, головної розвідки, кримінальній практиці	Верховний і апеляційний суди Польщі приймають результати поліграфних досліджень як докази за умови дотримання двох вимог. Перша – поліграфне дослідження має бути виконане з відома особи, яку перевіряють. Друга – дослідження має бути представлене у формі висновку експерта, складеного відповідно до ст. 200 КПК Польщі ³
Японія	Використовують у кримінальних розслідуваннях та кадровому відборі до поліції. Можуть використовувати силові відомства	Може застосовувати як додатковий доказ у комплексі з іншими доказами ⁴

⁴ Мовчан А. В. Питання нормативно-правового врегулювання використання поліграфних технологій у правоохоронній діяльності. *матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф.* (Київ, 7–8 листоп. 2015 р.). URL: <https://elar.navs.edu.ua/communities/60c61d24-dfd4-4da0-8b8a-b1af28d0aeec>

¹ Шевченко О. С. Особливості використання поліграфа вітчизняними правоохоронними органами на шляху забезпечення солідарності в Україні: досвід зарубіжних країн та українські реалії. *Використання поліграфа в правоохоронній діяльності: проблеми та перспективи*. 2015. № 11. С. 186–191.

² Там само.

³ Когутич І. Поліграф у Польщі та Україні: історія, сучасний стан і перспективи. *Wroclawsko-Lwowskie zeszyty prawnicze* 2. 2011. С. 93–116.

⁴ Зубовський Д. С. Досвід Японії з проведення психофізіологічних досліджень із використанням поліграфа. *Naukovij visnik Nacional'noi akademii vnutrisnih sprav*. 2017. № 2 (103). С. 355–367.

Обмеження використання результатів поліграфологічних досліджень у суді продиктоване недостатньою абсолютною достовірністю, що залежить від багатьох психологічних і фізіологічних чинників респондента під час проведення дослідження.

У деяких державах (наприклад, Японія та Польща) наявна тенденція до законодавчого унормування застосування поліграфа та визнання його результатів як *допоміжного доказу* за умови дотримання певних законодавчих вимог. Інші ж країни (наприклад, Велика Британія та США) поліграф використовують у національних інтересах і кримінальних розслідуваннях, що підтверджує його соціальну значущість у контексті профілактики рецидивної злочинності.

Отже, міжнародний досвід свідчить про доцільність використання поліграфа як додаткового інструмента оцінювання достовірності наданої інформації, а також як спосіб управління можливими зовнішніми ризиками.

1.3. Нормативно-правове забезпечення використання поліграфа в Україні

Використання поліграфа як методу оцінювання достовірності інформації в Національній поліції України сприяє підвищенню об'єктивності в управлінських рішеннях, виявленню та запобіганню недоброчесності персоналу, а також розслідуванню низки злочинів. Останні події в країні сприяють формуванню його статусу як офіційного інструмента перевірки в кадрових відборах. Однак правове регулювання його використання залишається відомчим. На сьогодні нема єдиного закону, який би комплексно визначав процедурні аспекти та стандарти його використання. Кожен з нормативно-правових актів, який регулює використання поліграфа в певній організації, має відомчий характер та не завжди охоплює весь порямок процедурних складових дослідження.

Проведення поліграфологічних досліджень можливе лише за добровільної письмової згоди досліджуваної особи. Законодавчою підставою є:

– ст. 28 Конституції України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР, яка передбачає, що жодна людина не може бути піддана будь-

яким дослідженням без її добровільної згоди¹. До особи заборонено застосовувати тиск, примус та інші способи примушування. Досліджувана особа має право ознайомитися з результатами дослідження незалежно від його результатів;

– п. 3 ст. 281 Цивільного кодексу України від 16.01.2003 № 435-IV, у якому визначено: «Медичні, наукові та інші досліди можуть провадитися лише щодо повнолітньої дієздатної фізичної особи за її вільною згодою. Клінічні випробування лікарських засобів проводяться відповідно до закону». Відповідна норма регулює процес використання поліграфа під час опитування (тестування) неповнолітніх. Фахівець-поліграфолог має право вирішувати, у якому випадку він може провести дослідження з урахуванням психофізіологічних особливостей кожного респондента. Дослідження неповнолітніх проводять у присутності одного з батьків (законного представника), педагога або психолога².

Нормативно-правовими актами, які регулюють використання поліграфа в українських силових структурах, є такі:

– Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 № 580-VIII (ст. 50) встановлює диспозицію «громадяни України, які виявили бажання вступити на службу в поліції, за їхньою згодою проходять тестування на поліграфі»³;

– Закон України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII (ст. 26) чітко встановлює, що «до вступу на службу до Державного бюро розслідувань, а також не рідше одного разу на рік під час проходження служби в Державному бюро розслідувань працівники Державного бюро розслідувань проходять психофізіологічне дослідження із застосуванням поліграфа»⁴. Поліграфологічне дослідження у відповідному законі визначено сталою складовою процедури кадрового добору;

---

¹ Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

² Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січ. 2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40. Ст. 356.

³ Про Національну поліцію: Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 40–41. Ст. 379.

⁴ Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 12 листоп. 2015 р. № 794-VIII. *Офіційний вісник України*. 2016. № 6. Ст. 295.

– Закон України «Про розвідку» від 17.09.2020 № 912-IX (ст. 31) визначає, що «перед призначенням на посаду в розвідувальному органі особа, а також у визначених актами розвідувального органу випадках співробітник такого органу проходять психофізіологічне дослідження із застосуванням технічних засобів фіксації реакцій людини». Особа, яка відмовилася від проходження відповідного дослідження, не може претендувати на посаду в розвідувальному органі¹;

– Закон України «Про Бюро економічної безпеки України» від 28.01.2021 № 1150-IX (ст. 24) прямо визначає «кандидати на посади в Бюро економічної безпеки України, що передбачають спеціальні звання Бюро економічної безпеки України, за їхньою згодою проходять психофізіологічне опитування із застосуванням поліграфа»²;

– Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18.02.1992 № 2135-XII³;

– постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа у Державному бюро розслідувань» від 11.05.2017 № 449 регулює процедурний порядок проведення поліграфологічного дослідження⁴;

– постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа під час проведення спеціальної перевірки іноземців та осіб без громадянства» від 11.02.2025 № 146 регулює використання поліграфа у процесі спеціальної перевірки іноземців та осіб без громадянства, що

---

¹ Про розвідку : Закон України від 17 верес. 2020 р. № 912-IX. *Офіційний вісник України*. 2020. № 86. С. 9. Ст. 2761.

² Про Бюро економічної безпеки України : Закон України від 28 січ. 2021 р. № 1150-IX. *Офіційний вісник України*. 2021. № 25. С. 11. Ст. 1151.

³ Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лют. 1992 р. № 2135-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 22. Ст. 303.

⁴ Про затвердження Порядку проведення психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа у Державному бюро розслідувань : постанова Кабінету Міністрів України від 11 трав. 2017 р. *Офіційний вісник України*. 2017. № 57. С. 38. Ст. 1679.

вступають на службу за контрактом у Збройні Сили України або інші силові структури¹;

– наказ Міністерства внутрішніх справ України від 13.11.2017 № 920 «Про затвердження Інструкції про порядок використання поліграфів у Національній поліції України», який визначає процедурність: підстави та принципи проведення дослідження, права та обов'язки спеціаліста і опитуваної особи, форму добровільної згоди та довідку про результати дослідження, а також методичні правила²;

– наказ Міністерства внутрішніх справ України від 19.04.2022 № 221 «Про затвердження Інструкції з організації та проведення опитування із застосуванням поліграфа в Державній прикордонній службі України»³;

– наказ Генеральної прокуратури України та Національного антикорупційного бюро України від 04.11.2019 № 265/131 «Про затвердження Інструкції з організації та проведення поліграфологами Національного антикорупційного бюро України психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа кандидатів на адміністративні посади в Офісі Генерального прокурора» визначає порядок проведення поліграфологічних досліджень кандидатів на адміністративні посади в Офісі Генерального прокурора⁴;

---

¹ Про затвердження Порядку проведення психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа під час проведення спеціальної перевірки іноземців та осіб без громадянства : постанова Кабінету Міністрів України від 11 лют. 2025 р. № 146. *Офіційний вісник України*. 2025. № 21. Ст. 137.

² Про затвердження Інструкції про порядок використання поліграфів у Національній поліції України : наказ МВС України від 13 листоп. 2017 р. № 920. *Офіційний вісник України*. 2018. № 3. С. 142.

³ Про затвердження Інструкції з організації та проведення опитування із застосуванням поліграфа в Державній прикордонній службі України : наказ МВС України від 19 квіт. 2022 р. № 221. *Офіційний вісник України*. 2022. № 31. С. 197. Ст. 1676.

⁴ Про затвердження Інструкції з організації та проведення поліграфологами Національного антикорупційного бюро України психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа кандидатів на адміністративні посади в Офісі Генерального прокурора : наказ Генеральної прокуратури України, Національного антикорупційного бюро України від 4 листоп. 2019 р. № 265/131. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v265_900-19/card6#Public

– наказ Національного антикорупційного бюро України від 01.09.2020 № 99 «Про затвердження Інструкції з організації та проведення психофізіологічних досліджень із застосуванням поліграфа у діяльності Національного антикорупційного бюро України».

– наказ Міністерства доходів і зборів України «Про використання поліграфів у діяльності Міністерства доходів і зборів України та його територіальних органів» прописує ключові напрями, принципи та умови використання поліграфа¹;

– наказ Міністерства оборони України «Про затвердження Інструкції з організації та проведення психофізіологічного дослідження персоналу із застосуванням поліграфа у Міністерстві оборони України та Збройних Силах України» від 14.04.2015 № 164 визначає принципи, напрями, умови та організаційні правила проведення поліграфологічного дослідження із застосуванням поліграфа у Міністерстві оборони України та Збройних Силах України²;

– наказ Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Інструкції про порядок організації та проведення психофізіологічного дослідження особового складу із застосуванням поліграфа в Національній гвардії України» від 01.09.2017 № 749 містить норми організаційного характеру проведення поліграфологічних досліджень³;

– наказ Служби безпеки України «Про затвердження Інструкції про порядок проведення службових розслідувань та службових перевірок стосовно військовослужбовців Служби

---

¹ Про використання поліграфів у діяльності Міністерства доходів і зборів України та його територіальних органів: наказ Міністерства доходів і зборів України від 11 жовт. 2013 р. № 1748/24280 *Офіційний вісник України*. 2013. № 83. С. 45. Ст. 3092.

² Про затвердження Інструкції з організації та проведення психофізіологічного дослідження персоналу із застосуванням поліграфа у Міністерстві оборони України та Збройних Силах України: наказ Міністерства оборони України від 14 квіт. 2015 р. № 164. *Офіційний вісник України*. 2015. № 37. С. 302. Ст. 1135.

³ Про затвердження Інструкції про порядок організації та проведення психофізіологічного дослідження особового складу із застосуванням поліграфа в Національній гвардії України: наказ МВС України від 1 верес. 2017 р. № 749. *Офіційний вісник України*. 2017. № 86. С. 537. Ст. 2627.

безпеки України» від 04.02.2016 № 45 містить регулювальні норми підготовки, проведення та фіксації отриманих даних під час поліграфологічного дослідження¹;

– наказ Управління державної охорони України «Про затвердження Порядку проведення психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа в Управлінні державної охорони України» від 02.12.2023 № 1070 вирізняється найбільшою деталізацією процедур через те, що в ньому визначено: перелік медичних протипоказань, порядок повідомлення про результати, обмеження на повторні дослідження, правила зберігання матеріалів²;

Використання поліграфа під час судової експертизи регулюють:

– Законом України «Про судову експертизу» від 25.02.1994 № 4038-ХІІ³;

– наказом Міністерства юстиції України «Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень» від 08.10.1998 № 53/5⁴;

– ДСТУ 9266:2023 «Судова психологічна експертиза. Використання поліграфа. Загальні вимоги» (наказ Державного підприємства «Український науково-дослідний і навчальний

---

¹ Про затвердження Інструкції про порядок проведення службових розслідувань та службових перевірок стосовно військовослужбовців Служби безпеки України : наказ Служби безпеки України від 4 лют. 2016 р. № 45. *Офіційний вісник України*. 2016. № 23. С. 307. Ст. 933.

² Про затвердження Порядку проведення психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа в Управлінні державної охорони України : наказ Управління державної охорони України від 2 груд. 2023 р. № 1070. *Офіційний вісник України*. 2024. № 15. С. 154. Ст. 991.

³ Про судову експертизу : Закон України від 25 лют. 1994 р. № 4038-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 28. Ст. 232.

⁴ Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень : наказ Міністерства юстиції від 8 жовт. 1998 р. № 53/5. *Офіційний вісник України*. 1998. № 46. С. 172. Ст. 1715.

центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» «Про прийняття національних стандартів» від 16.11.2023 № 321)¹.

Використання поліграфа в силових та комерційних структурах потребує певної стандартизації. Національний стандарт ДСТУ 8692:2016 «Поліграфи. Технічні умови» має рекомендаційний характер, але саме він встановлює:

- технічні вимоги до пристроїв (поліграфів);
- порядок сертифікації поліграфів;
- вимоги до точності вимірювань, безпеки та калібрування².

Відповідно до наказу Міністерства економіки України від 25.10.2021 № 810 затверджено Зміну № 10 до національного класифікатора ДК 003:2010 «Класифікатор професій»³, затвердженого наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 28.07.2010 № 327 щодо скасування професійної назви «експерт-поліграфолог» та введення нової професійної назви «поліграфолог» з кодом 2490.

Нормативно-правове забезпечення проведення поліграфологічних досліджень лише поступово набуває інституційного закріплення. Однак у Міністерстві внутрішніх справ та Національній поліції України вже діють накази, інструкції та методичні рекомендації, які визначають мету, порядок та умови проведення поліграфологічних досліджень за різних потреб.

---

¹ Про прийняття національних стандартів : наказ Державного підприємства «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» від 16 листоп. 2023 р. № 321. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0321774-23/card6#Public>

² Про прийняття національного стандарту України : наказ Державного підприємства «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» від 15 лист. 2016 р. № 378. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0029774-23/card6#Public>

³ Про затвердження Зміни № 10 до національного класифікатора ДК 003:2010 : наказ Міністерства економіки України від 25 жовт. 2021 р. № 810. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0810930-21/card6#Public>

1.4. Напрями застосування поліграфа в діяльності Національної поліції України

Сучасні умови діяльності Національної поліції України потребують використання надійних методів оцінювання достовірності отриманої інформації. Одним з таких методів є опитування (тестування) осіб із використанням поліграфа. Поліграф має підвищити достовірність та об'єктивність управлінських рішень, забезпечити дотримання службової дисципліни, професійної надійності та безпеки правоохоронної структури загалом.

Основними напрямками опитування (тестування) осіб з використанням поліграфа є:

- добір кандидатів на службу в поліцію;
- проведення атестування поліцейських;
- проведення конкурсу для призначення на вакантну посаду поліцейського;
- перевірки з власної ініціативи особи, яка виявила бажання бути опитуваною з використанням поліграфа, зокрема, під час проведення службових розслідувань;
- здійснення оперативно-розшукової діяльності¹.

Поліграфологічні дослідження проводять відповідно до вимог чинного законодавства, зокрема:

- 1) ст. 50 Перевірка кандидата на службу в поліції закону України «Про Національну поліцію України»²;
- 2) ст. 57 Атестування поліцейських закону України «Про Національну поліцію України»³;
- 3) наказ МВС України від 17.11.2015 № 1465 «Про затвердження Інструкції про порядок проведення атестування поліцейських»⁴;

---

¹ Про затвердження Інструкції про порядок використання поліграфів у Національній поліції України : наказ МВС України від 13 листоп. 2017 р. № 920. *Офіційний вісник України*. 2018. № 3. С. 142.

² Про Національну поліцію : Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 40–41. Ст. 379.

³ Там само.

⁴ Про затвердження Інструкції про порядок проведення атестування поліцейських : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 17 листоп. 2015 р. № 1465. *Офіційний вісник України*. 2015. № 90. С. 234. Ст. 3073.

4) наказ МВС України від 15.12.2015 № 1577 «Про затвердження Змін до Інструкції про порядок проведення атестування поліцейських»¹;

5) наказ МВС України від 11.06.2019 № 474 «Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів з питань організації добору (конкурсу) та просування по службі поліцейських»²;

6) наказ МВС України від 25.12.2015 № 1631 «Про організацію добору (конкурсу) та просування по службі поліцейських»³;

7) наказ МВС України від 25.12.2015 № 1631 «Типовий порядок проведення конкурсу на службу до поліції та / або зайняття вакантної посади»⁴.

Добір кандидатів на службу в поліцію

Добір кандидатів на службу в поліцію є одним із важливих етапів формування професійного, добросовісного та надійного особового складу. Проведення поліграфологічного дослідження на цьому етапі дає змогу зменшити можливі ризики порушень, які спричиняють юридичну відповідальність (наприклад, приховані адміністративні чи кримінальні правопорушення, фінансові борги, конфлікт інтересів, залежності тощо).

Поліграфологічне дослідження є інструментом комплексної психофізіологічної перевірки достовірності інформації та виявлення можливих ризиків, які можуть нашкодити службі.

---

¹ Про затвердження Змін до Інструкції про порядок проведення атестування поліцейських : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 15 груд. 2015 р. № 1577. *Офіційний вісник України*. 2015. № 98. С. 243. Ст. 3382.

² Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів з питань організації добору (конкурсу) та просування по службі поліцейських : наказ МВС України від 11 черв. 2019 р. № 474. *Офіційний вісник України*. 2019. № 60. С. 135. Ст. 2096.

³ Про організацію добору (конкурсу) та просування по службі поліцейських : наказ МВС України від 25 груд. 2015 р. № 1631. *Офіційний вісник України*. 2016. № 6. С. 156. Ст. 320.

⁴ Типовий порядок проведення конкурсу на службу до поліції та / або зайняття вакантної посади : наказ МВС України від 25 груд. 2015 р. № 1631. *Офіційний вісник України*. 2016. № 6. С. 163. Ст. 320.

Пріоритети перевірки:

- перевірка добросовісності;
- оцінювання справжньої мотивації;
- виявлення прихованих мотивів вступу на службу;
- виявлення соціальних ризиків.

Проведення атестування поліцейських

Атестування поліцейських проводять з метою оцінки їхніх ділових, професійних, особистих якостей, освітнього та кваліфікаційного рівнів, фізичної підготовки на підставі глибокого і всебічного вивчення, визначення відповідності посадам, а також перспектив їхньої службової кар'єри¹.

Атестація працівників поліції – це превентивна процедура, яка направлена на оцінювання їх професійної придатності, дотримання службових обов'язків та виявлення можливої неправомірної поведінки. Використання поліграфологічного дослідження в атестаційному процесі дає змогу виявити приховані порушення трудової дисципліни, корупційні факти або неправомірні діяння, які не можливо виявити іншим способом.

Основні напрями перевірки:

- наявність / відсутність фактів отримання неправомірної вигоди;
- наявність / відсутність фактів перевищення службових повноважень;
- наявність / відсутність випадків службових порушень;
- наявність / відсутність зв'язку з кримінальними організаціями;
- наявність / відсутність випадків співпраці з ворожими спецслужбами;
- наявність / відсутність випадків розповсюдження таємної та службової інформації.

Проведення конкурсу для призначення на вакантну посаду поліцейського

Конкурс проводять з метою добору кандидатів, спроможних професійно виконувати повноваження поліції та посадові обов'язки за відповідною вакантною посадою².

---

¹ Про Національну поліцію : Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 40–41. Ст. 379.

² Типовий порядок проведення конкурсу на службу до поліції та / або зайняття вакантної посади : наказ МВС України від 25 груд. 2015 р. № 1631. *Офіційний вісник України*. 2016. № 6. С. 163. Ст. 320.

Під час відповідного конкурсу актуальним є встановлення добросовісності, мотивації та надійності кандидатів. Поліграфологічне дослідження стає допоміжним інструментом перевірки морально-етичних та професійних якостей, доповнюючи класичні етапи конкурсу.

Пріоритети перевірки:

- відсутність фактів приховування інформації, яка становить інтерес для служби;
- виявлення схильностей до зловживання алкоголю та вживання заборонених психоактивних речовин;
- виявлення ризиків недобросовісності;
- наявність / відсутність випадків співпраці з ворожими спецслужбами.

Перевірки з ініціативи особи під час службових розслідувань

Поліграфологічне дослідження з ініціативи особи під час службового розслідування проводять з метою підтвердження достовірності наданих свідчень у процесі розслідування, а також спростування підозр щодо причетності до певних подій.

Основні напрями перевірки:

- виявлення фактів отримання неправомірної вигоди;
- виявлення фактів перевищення службових повноважень;
- виявлення випадків службових порушень;
- виявлення випадків співпраці з кримінальними організаціями;
- виявлення випадків співпраці з ворожими спецслужбами;
- виявлення випадків розповсюдження таємної та службової інформації;
- виявлення випадків насильницьких дій тощо.

Здійснення оперативно-розшукової діяльності

Оперативно-розшукова діяльність – це система гласних і негласних пошукових та контррозвідувальних заходів, що здійснюють із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів¹.

Поліграфологічне дослідження є допоміжним методом отримання значущої для розслідування інформації. Ст. 8 Закону

---

¹ Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лют. 1992 р. № 2135-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 22. Ст. 303.

України «Про оперативно-розшукову діяльність» передбачено можливість використання поліграфа як одного з технічних засобів діагностики за умови дотримання законності, добровільності та етичності.

Напрями використання:

– уточнення місця, часу, знарядь або способу вчинення злочину;

– перевірка знань щодо певної події;

– виявлення підозрюваних або свідків;

– перевірка правдивості наданої інформації та ін.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ОПИТУВАННЯ (ТЕСТУВАННЯ) ОСІБ З ВИКОРИСТАННЯМ ПОЛІГРАФА В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

2.1. Підготовка до проведення опитування (тестування) осіб з використанням поліграфа

Підготовка до проведення опитування (тестування) осіб із використанням поліграфа є важливим тактичним етапом у проведенні поліграфологічного дослідження. На відповідному етапі закладаються правові, організаційні, психологічні й технічні умови, які гарантуватимуть об'єктивність і достовірність отриманих результатів.

Правові та організаційні аспекти підготовки

Поліграфологічне дослідження спеціаліст проводить за наявності завдання, яке відповідає наказу МВС від 13.11.2017 «Про затвердження Інструкції про порядок використання поліграфів у Національній поліції України»¹. Спершу спеціаліст вивчає матеріали, які надав ініціатор, та ухвалює рішення про можливість проведення відповідного дослідження.

Важливим елементом є визначення меж і цілей дослідження. Поліграф можна використовувати лише в разі конкретних обставин, які передбачені законом. Далі він визначає час та місце проведення дослідження.

У разі проведення поліграфологічного дослідження за межами службового кабінету ініціатор дослідження повинен забезпечити всі необхідні, визначені відомчими нормативно-правовими актами, умови проведення такого дослідження.

У разі неможливості проведення дослідження спеціаліст може відкласти процедуру та проінформувати ініціатора у письмовій формі про:

- погіршення стану здоров'я опитуваної особи;
- протидію опитуваної особи;
- недотримання умов обладнання приміщення;

---

¹ Про затвердження Інструкції про порядок використання поліграфів у Національній поліції України : наказ МВС України від 13 листоп. 2017 р. № 920. *Офіційний вісник України*. 2018. № 3. С. 142.

– наявність запитань, які не відповідають методичним, психологічним, або етичним вимогам.

Психологічні аспекти підготовки

Важливим для процесу дослідження є встановлення психологічного контакту (рапорту) з опитуваною особою. Перед тестуванням проводять попередню бесіду, під час якої спеціаліст уточнює анкетні дані, рівень освіти, професійний досвід і можливі стресові чинники. Спеціаліст повинен виявити психологічні протипоказання, які можуть вплинути на особу.

Добровільність участі є не лише правовою, а й психологічною умовою ефективності дослідження.

Технічна підготовка

На цьому етапі перевіряють справність поліграфа. Проводять калібрування датчиків, налаштовують програмне забезпечення та перевіряють працездатність усіх систем.

З огляду на мету дослідження, спеціаліст формує перелік запитань відповідно до обраної методики та технології. Сформовані питання мають бути короткими, однозначними та зрозумілими, без двозначних висловів або прихованих натяків.

2.2. Основні етапи проведення опитування (тестування) осіб з використанням поліграфа

Процедура опитування (тестування) осіб із використанням поліграфа в системі Національної поліції України є складним психофізіологічним процесом, що вимагає дотримання певної послідовності етапів, науково обґрунтованих методик і правових гарантій. Залежно від напрямку перевірки поліграф можуть використовувати в кадрових скринінгах, службових розслідуваннях або оперативно-розшуковій діяльності.

Загалом процедура складається з трьох основних етапів: підготовчого, тестового етапу та інтерпретаційного етапу (завершального).

Підготовчий етап

На цьому етапі забезпечують організаційну, технічну та психологічну готовність до проведення дослідження. Поліграфолог ознайомлюється з матеріалами справи, визначає мету дослідження та підбирає відповідні методики й техніки, зважаючи на статус особи, вік, стать тощо. Поліграфолог повинен узгодити з ініціатором місце та час проведення відповідного дослідження.

Рекомендовано проводити відповідне дослідження в службовому кабінеті поліграфолога, який спеціально обладнано та оформлено з дотриманням усіх вимог наказу МВС України від 13.11.2017 № 920. У разі неможливості проведення відповідного дослідження в службовому кабінеті поліграфолога ініціатор повинен забезпечити належні умови у визначеному ним приміщенні.

Оптимальний час для проведення поліграфологічного дослідження є близько 10:00 ранку та 14:00 дня й обґрунтовується біоритмічними чинниками. У ранковий час (з 07:00 до 10:00 ранку) організм перебуває в післясонній інерції, коли тільки адаптується до роботи. Після 14:00 спостерігається час підвищеної працездатності (особа ще не втомлена і всі реакції стабільні).

До початку передтестового інтерв'ю поліграфолог має перевірити технічну справність поліграфа та підготувати перелік необхідних запитань для тестування.

Після зустрічі з опитуваною особою поліграфолог проводить короткий інструктаж, під час якого роз'яснює процедурні етапи дослідження. Основна мета відповідного інструктажу – встановити психологічний контакт з опитуваною особою. Поліграфолог представляється, роз'яснює мету дослідження, відношення особи до відповідної мети та пояснює свою роль у відповідному дослідженні (надання чітких і зрозумілих інструкцій для отримання достовірного результату).

Поліграфолог пропонує заповнити особі заяву добровільної згоди на участь в опитуванні із застосуванням поліграфа. За потреби поліграфолог повинен бути готовий роз'яснити кожен пункт заяви опитуваній особі. Відповідну заяву підписує респондент і поліграфолог.

Поліграфолог має установити фоновий рівень і тип реагування опитуваної особи. У разі недозвіри особи до процедури чи надмірної тривожності поліграфолог повинен пояснити, що це не «детектор брехні», а науковий метод дослідження психофізіологічних реакцій людини. Обов'язково треба роз'яснити право на відмову від процедури та обговорити можливий негативний досвід попередніх перевірок.

Допускається розповісти особі про теорію поліграфа та його основні складові. Важливо запевнити особу, що жодної шкоди для здоров'я особи він не несе.

У передтестовій бесіді поліграфолог уточнює біографічні дані респондента. Поліграфолог проводить неформальну бесіду, під час якої уточнює особисті, соціально-психологічні та професійні характеристики опитуваного. Після чого переходить до тем дослідження. Респондент має пояснити своє ставлення до заявлених тематик перевірок. Респонденту надають можливість пояснити свою позицію щодо причетності / не причетності до визначених тематик.

Етап передтестової бесіди також охоплює зачитування запитань, отримання на них відповідей респондента та перевірку, чи однаково респондент розуміє зміст запитань, чи не містять вони двозначних формулювань або термінів.

Тестовий етап

Після обговорення запитань поліграфолог переходить до безпосереднього проведення опитування. Це центральна частина поліграфологічного дослідження, під час якої здійснюють безпосередню реєстрацію психофізіологічних реакцій особи на серію запитань.

Він охоплює:

- проведення опитування шляхом запитань, побудованих відповідно до мети завдання;
- поточний контроль психічного та фізичного стану опитуваного;
- виявлення можливої протидії та вжиття заходів щодо її нейтралізації;
- фіксація реагувань особи на запитання;
- попередній аналіз результатів інтерв'ю¹.

Поліграфолог проводить ознайомчий (стимулювальний) тест з метою:

- оцінювання коректної роботи давачів;
- перевірки якості запису;
- зниження тривожності респондента;
- створення психологічної довіри респондента до дослідження;
- встановлення індивідуальні особливості реагування особи на питання;
- створення стабільного емоційного фону респондента;

---

¹ Про затвердження Інструкції про порядок використання поліграфів у Національній поліції України : наказ МВС України від 13 листоп. 2017 р. № 920. *Офіційний вісник України*. 2018. № 3. С. 142.

– підготовки респондента до наступних записів серій тестів.

У результаті проведення ознайомчого тесту поліграфолог ухвалює рішення про можливість продовження тестування особи на поліграфі. Надалі поліграфолог тестує особу за опрацьованими тематиками. Дані з поліграфа записують в електронному вигляді для подальшого аналізу.

Завершальний етап

Завершальний (інтерпретаційний) етап охоплює:

- аналіз результатів опитування;
- проведення післятестової бесіди з опитуваною особою;
- отримання від опитуваної особи письмової заяви про відсутність скарг після проведення опитування з використанням поліграфа;
- поліграфолог готує довідку про результати опитування з використанням поліграфа¹.

Після завершення тестування поліграфолог проводить післятестову бесіду з метою: визначення самопочуття та психологічного стану особи; отримання пояснень в разі пригадування особою певних обставин чи зізнання; виявлення додаткової інформації, зняття емоційної напруги; позитивного завершення процедури.

На завершальному етапі особа власноруч заповнює заяву про відсутність чи наявність скарг до поліграфолога та самого дослідження. Заява повинна містити:

- дані особи (прізвище, ім'я, по батькові);
- час і дату проведення дослідження;
- скарги (у разі наявності);
- повідомлення про відсутність скарг;
- повідомлення, що дослідження проводили без будь-якого примусу;
- підтвердження правдивості пояснень;
- стан самопочуття;
- підпис особи, яка заповнювала заяву.

Після завершення тестування поліграфолог проводить аналіз отриманих даних. Здійснює інтерпретацію шляхом підрахунку. Результати програмного забезпечення можуть мати орієнтовний характер. Опрацювавши отримані дані,

---

¹ Про затвердження Інструкції про порядок використання поліграфів у Національній поліції України : наказ МВС України від 13 листоп. 2017 р. № 920. *Офіційний вісник України*. 2018. № 3. С. 142.

поліграфолог складає довідку про результати опитування з використанням поліграфа та в тринадцятиденний строк передає один з примірників ініціатору.

Основні етапи проведення опитування (тестування) осіб із використанням поліграфа відбивають структуровану, науково обґрунтовану систему збирання та аналізу психофізіологічних даних опитуваної особи. Їх дотримання забезпечує об'єктивність, достовірність і правомірність застосування поліграфа в діяльності Національної поліції України.

2.3. Технічно-методичне забезпечення опитування (тестування) осіб з використанням поліграфа

Технічно-методичне забезпечення поліграфологічного дослідження в Національній поліції України є важливим елементом, який визначає точність, надійність і правову допустимість результатів дослідження. Технічно-методичне забезпечення містить:

- поліграф (реєструвальний прилад);
- програмне забезпечення;
- методичне забезпечення і оброблення даних.

Поліграф

Поліграфолог використовує лише сертифіковане поліграфологічне обладнання, що відповідає вимогам ДСТУ 8692:2016 «Поліграфи. Технічні умови»¹.

В Україні поліграфи класифікують залежно від способів виявлення значущих реакцій на:

- контактні (реєстрація вегетативних показників);
- безконтактні (реєстрація психоемоційного стану за невербальними ознаками).

За способом фіксації отриманих реакцій використовують:

- аналогові поліграфи (запис отриманих даних здійснюють на матеріальному об'єкті – папері);
- цифровізовані поліграфи (запис отриманих даних здійснюється на комп'ютер чи інший електронний носій інформації).

Поліграф як прилад є багатоканальною системою реєстрації психофізіологічних параметрів, що синхронно фіксує

---

¹ Про прийняття національного стандарту України ДП «УкрНДНЦ»: наказ ДП «УкрНДНЦ» від 15 листоп. 2016 р. № 378.

реакції організму під час відповідей на запропоновані питання (стимули). Основні параметри, які реєструє поліграф:

– електродермальна активність (або шкірно-гальванічна реакція);

– фотоплетизмограма;

– тиск крові;

– частота та глибина дихання;

– тремор¹.

Сучасні поліграфи повинні забезпечувати реєстрацію щонайменше п'яти каналів біофізіологічних сигналів, мати цифрове оброблення даних і можливість калібрування перед кожним тестуванням. Такими пристроями є «Axiton», «Lafayette LX-5000», «Rubicon» та ін.

Перевірку справності приладу варто здійснювати не рідше одного разу на пів року. Вона передбачає перевірку чутливості датчиків шляхом притискання, точності вимірювання й синхронізації каналів запису. Це забезпечує можливість подальшої інтерпретації результатів без викривлень, що особливо важливо під час використання поліграфа Національною поліцією України.

Програмне забезпечення

Ключову роль у сучасній поліграфології відіграє спеціалізоване програмне забезпечення, що здійснює автоматизований запис і первинне оброблення отриманих фізіологічних сигналів. Найпоширенішими програмами в Україні є «Axiton X», «PolyExpert», «Lafayette LXSoftware», «Rubicon-Scan» та інші.

Такі програми дають змогу:

– здійснювати реєстрацію сигналів у режимі реального часу;

– проводити фільтрацію артефактів та сторонніх впливів;

– маркувати питання;

– контролювати час зачитування запитання та відповідей респондента;

– будувати графіки фізіологічних реакцій;

– виконувати попередній статистичний аналіз.

Програмне забезпечення має відповідати вимогам:

---

¹ Куценко Д. В. Ініціювання проведення психофізіологічних досліджень із застосуванням поліграфа : метод. рек. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2019. 52 с.

ДСТУ 62304:2014 «Програмне забезпечення медичних пристроїв. Процеси життєвого циклу програмного забезпечення»¹;
Закону України «Про захист персональних даних»
01.06.2010 № 2297-VI² та вимогам інформаційної безпеки.

Методичне забезпечення і оброблення даних

Методичне забезпечення поліграфологічного дослідження є системою науково обґрунтованих підходів, процедур та інструкцій, які визначають порядок, етапи й принципи його проведення. Воно спрямоване на забезпечення законності, достовірності результатів, наукової обґрунтованості, єдиноформатності процесу дослідження та дотримання етичних правил поведінки спеціаліста. Завдяки належному методичному супроводу спеціаліст може забезпечити відтворюваність результатів і зменшити вплив суб'єктивних чинників під час інтерпретації отриманих даних.

Методичне забезпечення проведення поліграфологічного дослідження дає змогу визначити єдині стандарти підготовки, проведення та оформлення результатів дослідження. Воно також охоплює вимоги до підготовки спеціаліста, технічного стану пристрою, організації кабінету, а також вимоги до структури тестових запитань, логіки побудови дослідження та процедури аналізу записаних реакцій.

Важливим є вибір методики. Критерії підбору такі:

- мета дослідження (кадровий скринінг, діагностика, розслідування);
- категорії осіб (відповідно до віку, психоемоційного стану, статі, професійної приналежності тощо);
- валідність;
- можливість порівняння реакцій.

Доцільно обирати методики, які передбачають структуровану логіку запитань (контрольні та порівняльні блоки). Заборонено експериментувати, самовільно модифікувати та довільно інтерпретувати методики поліграфологічного дослідження. Методики треба застосовувати відповідно до

---

¹ Про прийняття національних стандартів, прийняття змін до національних стандартів : наказ Державного підприємства «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» від 23 груд. 2019 р. № 486.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0486774-19#Text>

² Про захист персональних даних : Закон України від 1 черв. 2010 р. № 2297-VI. *Офіційний вісник України*. 2010. № 49. Ст. 199-VI.

наєвих інструкцій. Результати дослідження оформлюють у відповідну довідку, яка підлягає аналізу та перевірці в разі потреби (контролю якості).

З метою забезпечення достовірності результатів у Національній поліції України запроваджено систему контролю якості діяльності поліграфолога, яка передбачає:

- аналіз матеріалів дослідження практиком-поліграфологом призначеними наставниками;
- експертну оцінку результатів дослідження.

Рекомендовано періодично оновлювати програмне забезпечення і підвищувати кваліфікацію поліграфологів для удосконалення знань та опанування новими навичками, правилами та технологіями.

2.4. Вимоги до спеціалістів, які проводять опитування (тестування) осіб з використанням поліграфа в Національній поліції України

Ефективність і достовірність результатів поліграфного тестування значною мірою залежать від професійного рівня, моральних якостей і психологічної підготовки поліграфолога. Саме спеціаліст забезпечує баланс між технічними можливостями приладу, правовими вимогами й етичними нормами.

У Національній поліції України спеціаліст – це посадова особа Національної поліції України, яка володіє державною мовою, має ступінь вищої освіти не нижче бакалавра, пройшла відповідну підготовку за напрямом проведення опитувань з використанням поліграфа і функціональними (посадовими) обов'язками якої передбачено проведення опитувань із використанням поліграфа¹.

Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Спеціаліст (поліграфолог) це особа, яка має вищу освіту першого або другого рівня за ступенем бакалавра або магістра за будь-якою спеціальністю та галуззю знань. Крім того, він зобов'язаний пройти курси підвищення кваліфікації спеціалістів

---

¹ Про затвердження Інструкції про порядок використання поліграфів у Національній поліції України : наказ МВС України від 13 листоп. 2017 р. № 920. *Офіційний вісник України*. 2018. № 3. С. 142.

з поліграфологічних досліджень (поліграфологів)¹. Про завершення відповідних курсів свідчить свідоцтво про підвищення професійної кваліфікації фахівців з поліграфологічних досліджень (поліграфологів) з додатком до свідоцтва².

Працівники поліції, яких залучають до таких досліджень, повинні не рідше одного разу на три роки проходити курси підвищення кваліфікації, що передбачають аналіз практичних кейсів і новітніх методик (не менше як 30 годин, що становить 1 кредит ECTS).

Професійні компетентності поліграфолога

Кваліфікований спеціаліст повинен володіти комплексом знань, умінь і навичок, що охоплюють:

– здатність аналізувати нормативні документи, що регламентують діяльність органу державної влади, підприємств, установ, організацій³;

– здатність працювати з нормативно-правовими документами;

– знання діловодства;

– навички організації і оформлення приміщення (службового кабінету);

– навички встановлення рапорту;

– здатність визначати мету та напрями дослідження;

– знання методик і технік дослідження;

– здатність працювати з програмним забезпеченням;

– знання систем аналізу (навички самостійно оброблювати отримані результати);

– здатність оформлювати звітні документи та нести відповідальність за їх збереження.

Поліграфолог повинен уміти виявляти чинники, що впливають на достовірність дослідження (стрес, втома, спроби маніпуляцій), а також забезпечувати коректне психологічне супроводження процесу.

---

¹ Проект професійного стандарту «Поліграфолог», розроблений Міністерством оборони України. URL: <https://mod.gov.ua/diyalnist/normativno-pravova-baza/povidomlennya-pro-publichne-gromadske-obgovorennya-proyektu-profesijnogo-standartu-poligrafolog>

² Там само.

³ Там само.

Морально-етичні компоненти професійності поліграфолога

Професійно-етичні орієнтири поліграфолога є системою внутрішніх переконань і цінностей, які визначають ставлення професіонала до власних функціональних обов'язків та здатність нести відповідальність за результати дослідження.

Напрацьований закордонний досвід використання поліграфу в інтересах державної безпеки дає змогу встановити *основні засади етичної поведінки* спеціаліста:

– поліграфолог повинен заслужити довіру опитуваної особи;

– висновки поліграфолога не повинні ґрунтуватися лише на передтестовій бесіді;

– поліграфолог повинен демонструвати найкращі свої здібності;

– обстеження на поліграфі є і має бути за своєю природою добровільним актом особи;

– поліграфолог не повинен надавати свої послуги за умов, які можуть перешкоджати або погіршувати вільне та повне використання його судження та навичок¹.

Професійна етика поліграфолога ґрунтується на принципах законності, добровільності, неупередженості та поваги до гідності особи.

Поліграфолог зобов'язаний забезпечити:

– нерозголошення відомостей, отриманих під час тестування;

– недопущення психологічного чи фізичного тиску на особу;

– об'єктивність оцінки реакцій, незалежно від можливих адміністративних впливів;

– утримання від суб'єктивізму.

---

¹ Charles L. Yeschke, *Ethics and the Polygraph Examiner*, 56 J. Crim. L. *Criminology & Police Sci.* 109 p. URL: <https://scholarlycommons.law.northwestern.edu/jclc/vol56/iss1/14>

Таблиця 2

Моральні якості та етичні принципи діяльності поліграфолога

Індикатори	Етичні принципи	Моральні якості
Сутність	визначені законом, поліграфологічними асоціаціями, міжнародною спільнотою правила поведінки, що регламентують порядок проведення дослідження, а також взаємодії з опитуваною особою та ініціатором	внутрішні переконання, які визначають розуміння справедливості, честі, совісті, відповідальності
Установки та орієнтири	на законодавчі акти, внутрішні розпорядки, інструкції, методичні рекомендації, професійні стандарти	особистісні орієнтири
Складові	конфіденційність, професіоналізм, неупередженість	совість, чесність, гуманність, гідність, справедливість, відповідальність
Значущість для професії	довіра до дослідження та спеціаліста, нормативний порядок проведення процедури дослідження	повага до опитуваної особи, формування внутрішньої мотивації та цінності професії
Передумови виникнення	відомчі кодекси, інструкції, вимоги та стандарти	виховання, професійна підготовка, моральна культура, життєвий та професійний досвід
Відображення в роботі	дотримання коректної професійної поведінки під час дослідження. Конфіденційність та гарантія нерозголошення технік та методик проведення дослідження	відсутність суб'єктивізму, заангажованості, упередженості у висновках

Психологічні якості поліграфолога

Поліграфолог повинен володіти такими особистісними якостями:

- емоційна врівноваженість (зберігати спокій та витриманість у нетипових ситуаціях);
- стресостійкість (володіння методами протидії стресу);
- професійна спостережливість (спостерігати за невербальними виявами респондента);
- розвинене логічне та аналітичне мислення (розуміти та зіставляти відповіді респондента з його реакціями);
- комунікативна компетентність (встановлення довіри, володіння техніками слухання);
- емпатійність (уміти розуміти емоційний стан людини без вияву надмірного суб'єктивізму);
- толерантність (вияв поваги до позицій, ставлення та принципів респондента);
- тактовність (відсутність приниження, зневаги та уникнення маніпуляцій).

Існує хибна думка, що поліграфолог – це лише технічний оператор. Слід розуміти, що поліграфолог – це психологічний фасилітатор, який має налаштувати опитувану особу на розмову та розвинути бажання співпрацювати шляхом створення довіри й нейтральності.

Неетична поведінка або ж емоційне виснаження (професійна деформація) поліграфолога можуть впливати на якість дослідження і спотворювати реакції респондента.

Отже, вимоги до поліграфологів Національної поліції України передбачають поєднання високої професійної компетентності, правової свідомості та етичної відповідальності. Лише за умови системної підготовки й вчасного підвищення професійної кваліфікації, дотримання законодавчих вимог та рекомендацій і принципів об'єктивності можна забезпечити достовірність результатів поліграфологічного дослідження та зміцнити довіру до цього технічного приладу в правоохоронній практиці.

2.5. Оформлення матеріалів поліграфологічного дослідження

Оформлення матеріалів поліграфологічного дослідження є завершальним та відповідальним етапом роботи поліграфолога, який гарантує повноту та достовірність отриманих результатів. Підготовлені відповідно до відомчих вимог матеріали дослідження стають підґрунтям для ухвалення управлінських, кадрових і процесуальних рішень.

Порядок оформлення, передавання та зберігання матеріалів опитування регламентуються наказом МВС України від 13.11.2017 № 920 «Інструкцією про порядок використання поліграфів у Національній поліції України»¹.

Основними принципами оформлення матеріалів опитування є:

- повнота – наявність усіх необхідних відомостей про хід поліграфологічного дослідження та його результати;
- достовірність – відповідність зазначених у довідці висновків зареєстрованим психофізіологічним реакціям особи;
- конфіденційність – обмеження доступу до матеріалів, що містять персональні дані;
- інформаційна цілісність – зазначення всіх отриманих даних, які зафіксовані на аудіо- та відеопристроях.

Матеріали поліграфологічного дослідження охоплюють:

- 1) завдання на проведення опитування з використанням поліграфа;
- 2) службову характеристику;
- 3) письмове клопотання особи (у разі самозвернення);
- 4) письмову інформовану згоду особи на участь у дослідженні;
- 5) заяву про відмову на проведення опитування з використанням поліграфа;
- 6) аудіо- та / або відеозаписи;
- 7) довідку про результати опитування з використанням поліграфа;
- 8) тести та запитання;
- 9) записані поліграми.

---

¹ Про затвердження Інструкції про порядок використання поліграфів у Національній поліції України : наказ МВС України від 13 листоп. 2017 р. № 920. *Офіційний вісник України*. 2018. № 3. С. 142.

Завдання на проведення опитування з використанням поліграфа повинно містити:

- прізвище, ім'я, по батькові, вік, спеціальне звання (за наявності) та посаду (за наявності) опитуваної особи;

- мету опитування, яка відповідає Інструкції про порядок використання поліграфів у Національній поліції України, затвердженої наказом МВС України від 13.11.2017 № 920 (зі змінами), зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 05.12.2017 за № 1472/31340;

- орієнтовний перелік запитань для формування тестів;

- підпис із зазначеними відомостями ініціатора відповідного завдання.

Спеціаліст погоджує відповідне завдання з ініціатором і ставить власний підпис. Спеціаліст має проінформувати ініціатора про допустимі межі та обмеження щодо змісту запитань, які зазначено в завданні. Відповідне роз'яснення спрямоване на дотримання принципу поваги до гідності людини. Дослідження проводять лише на підставі правомірних запитів, що стає гарантією правомірності отриманих результатів.

Письмове клопотання особи (у разі самозвернення) містить:

- прізвище, ім'я, по батькові, вік, спеціальне звання (за наявності) та посаду (за наявності) особи, яка особисто звернулася з клопотанням;

- мету опитування (зокрема під час проведення службових розслідувань);

- орієнтовний перелік питань для формування тестів;

- підпис із зазначеними відомостями ініціатора відповідного завдання.

Письмова інформована згода особи на участь у дослідженні

Перед початком дослідження опитувана особа заповнює та підписує заяву про надання згоди на проведення опитування з використанням поліграфа. Відповідна заява засвідчує відсутність примусу з боку ініціатора й поліграфолога та гарантує дотримання основних процедурних принципів поліграфологічного дослідження.

Заява повинна містити:

- прізвище, ім'я, по батькові, спеціальне звання (за наявності) та посаду (за наявності) опитуваної особи;

- надання (не надання) згоди;

- інформацію про ознайомлення особи з тематикою дослідження та переліком питань, які необхідно перевірити;

можливість відмовитися від проведення дослідження в будь-який момент;

– згоду на проведення фіксації процесу дослідження шляхом аудіо- та відеозапису;

– письмове підтвердження відсутності протидії збоку опитуваної особи;

– готовність до співпраці та дотримання всіх роз'яснених поліграфологом умов дослідження.

Відповідну заяву засвідчує власним підписом опитувана особа та поліграфолог, який роз'яснив відповідні вимоги.

Довідка про результати опитування з використанням поліграфа

Опрацьовані поліграфологом результати дослідження оформлюють у довідку, яка є елементом систематизації отриманих психофізіологічних даних. У Національній поліції зазначену довідку розглядають як об'єктивне відображення взаємозв'язку між психологічними реакціями опитуваної особи та стимулами, які можуть бути значущими для неї.

Основними реквізитами довідки є:

1) час початку, закінчення та місце проведення опитування;
2) посада, назва структурного підрозділу, спеціальне звання, прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) спеціаліста;

3) реквізити документа (назва виду документа, дата його видання та ким виданий), що засвідчує проходження відповідної підготовки спеціалістом;

4) модель і серійний номер поліграфа, що використовували, кількість каналів, що забезпечують реєстрацію фізіологічних реакцій опитуваної особи;

5) посада, спеціальне звання (за наявності), прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) ініціатора;

6) прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності), вік (кількість повних років), спеціальне звання (за наявності) та посада (за наявності) опитуваної особи;

7) підстави для проведення опитування та його мету;

8) запитання, які ставили;

9) опис отриманих результатів та їх обговорення;

10) посада, спеціальне звання та підпис спеціаліста;

11) перелік документів, що додаються¹.

---

¹Про затвердження Інструкції про порядок використання поліграфів у Національній поліції України : наказ МВС України від 13 листоп. 2017 р. № 920. *Офіційний вісник України*. 2018. № 3. С. 142.

Обсяг довідки становить від двох до п'яти аркушів. Довідку підписує поліграфолог, який проводив дослідження. У разі відмови особи від проходження поліграфологічного дослідження у процесі запису тестів відповідну інформацію зазначають у довідці.

У довідці поліграфологу слід використовувати таку термінологію (відповідно до виду дослідження): значущі реакції відсутні / наявні; результат не визначено або рішення нема залежно від інтерпретованих результатів.

У довідці поліграфолог прописує застереження щодо обмеженої юридичної сили результатів дослідження: *«висновки вірогідні та орієнтовні, не можуть бути використані як доказ, потребують додаткової перевірки та пошуку доказів в установленому законодавством порядку»*.

Матеріали поліграфологічного дослідження належать до категорії обмеженого доступу. Їх зберігають в окремій номенклатурній справі «Матеріали проведення опитувань з використанням поліграфа» протягом трьох років і знищують у порядку, встановленому законодавством¹.

Для електронних носіїв обов'язковим є:

- використання захищених архівів;
- контроль доступу до даних лише для уповноважених осіб;
- ведення журналу обліку опитувань, проведених з використанням поліграфа.

Після закінчення строку зберігання (три роки / тринадцять днів) матеріали підлягають знищенню за актом комісії, що фіксують у спеціальному журналі.

Отже, правильне оформлення матеріалів опитування (тестування) осіб з використанням поліграфа є необхідною умовою наукової достовірності, правової легітимності та службової придатності отриманих результатів. Документування треба здійснювати відповідно до затверджених вимог МВС із забезпеченням принципів об'єктивності, конфіденційності та збереження даних. Дотримання цих вимог дає змогу гарантувати, що поліграфологічні дослідження в Національній поліції України відповідають сучасним науковим, технічним і правовим нормам.

---

¹ Про затвердження Інструкції про порядок використання поліграфів у Національній поліції України : наказ МВС України від 13 листоп. 2017 р. № 920. *Офіційний вісник України*. 2018. № 3. С. 142.

РОЗДІЛ 3

ПРАКТИЧНІ СКЛАДОВІ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФА В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

3.1. Обмеження щодо проведення поліграфологічних досліджень у Національній поліції України

Використання поліграфів у діяльності Національної поліції України дає змогу підвищити ефективність не тільки управлінської (кадрової) діяльності, а й оперативно-розшукової. Поліграфологічний кейс у Національній поліції України дозволяє формувати органи й підрозділи з кращими фахівцями, а також розслідувати одні з найскладніших злочинів. Водночас цю практику треба здійснювати з урахуванням низки обмежень, покликаних гарантувати законність, об'єктивність і безпеку процедури як для самих поліграфологів, так і для осіб, які проходять дослідження.

Дотримання цих обмежень є необхідною умовою ефективного й правомірного застосування поліграфа як сучасного інструменту забезпечення кадрової безпеки та службової дисципліни в Національній поліції України.

Відповідно до ст. 3 розділу IV наказу МВС України «Про затвердження Інструкції про порядок використання поліграфів у Національній поліції України»¹ опитування заборонено проводити, якщо в особи виявлено та документально підтверджено:

1) гострий період соматичних та психічних захворювань (початкова чи розгорнута з максимально вираженими симптомами фаза захворювання: підвищена температура, порушення свідомості, блювання, нудота, загальна слабкість, судоми, порушення дихання);

2) гострий больовий синдром (біль раптового початку: вивихи та підвивихи, переломи кісток, гострий апендицит, ниркова коліка, мігрень, гострий зубний біль тощо);

3) інтоксикацію організму (харчове отруєння, алкогольне отруєння, медикаментозне передозування);

---

¹ Про затвердження Інструкції про порядок використання поліграфів у Національній поліції України : наказ МВС України від 13 листоп. 2017 р. № 920. *Офіційний вісник України*. 2018. № 3. С. 142.

4) захворювання, що супроводжуються вираженою серцево-судинною, дихальною недостатністю (ішемічна хвороба серця, артеріальна гіпертензія, вади серця, набряк легень, пневмонія, хронічне обструктивне захворювання легень, бронхіальна астма, ковід, термінальні стани, задишка);

5) травми, анатомічні дефекти й обмороження пальців рук, ампутацію верхніх кінцівок (закриті, відкриті, комбіновані травми; дефекти шкіри тощо);

6) вроджене чи набуте недоумство середнього та важкого ступенів (олігофренія, деменція, когнітивна недостатність, хвороба Альцгеймера, травми головного мозку, гідроцефалія);

7) вживання сильнодійних препаратів або психотропних речовин, що впливають на функціонування центральної нервової, серцево-судинної чи дихальної систем (лікарські або хімічні речовини, які спричиняють загальмованість: зопіклон, седуксен, клоназепам, аміназин, дулоксетин; галюциногени; протисудомні засоби);

8) вагітність (проводять лише за згодою вагітної).

*Наявність зазначених станів має бути офіційно засвідчено *медичними документами*. Такими можуть бути:

- виписка з медичної карти;
- довідка медичного закладу;
- аркуш непрацездатності;
- епікриз хвороби;
- висновок медико-соціальної експертної комісії;
- результати лабораторних аналізів (оптимальний строк дії аналізів до 14 днів).

За наявності довідки медичного закладу спеціаліст-поліграфолог має повідомити замовника про обставини, які склалися, та надати пропозиції щодо можливих орієнтовних строків (дати та часу) проведення опитування.

Опитування також не проводять, якщо:

1. Спеціаліст безпосередньо підпорядкований опитуваній особі.

Прямим (безпосереднім) підпорядкуванням є відносини прямої організаційної або правової залежності підлеглої особи від її керівника, зокрема через вирішення (участь у вирішенні) питань прийняття на роботу, звільнення з роботи, застосування

заохочень, дисциплінарних стягнень, надання вказівок, доручень тощо, контрольно за їх виконанням¹.

2. Опитувана особа є близькою особою спеціаліста.

Згідно з п. 1. ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції» близькими особами є члени сім'ї, а також чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний та двоюрідний брати, рідна та двоюрідна сестри, рідний брат та сестра дружини (чоловіка), племінник, племінниця, рідний дядько, рідна тітка, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, зять, невістка, тесть, теща, свекор, свекруха, батько та мати дружини (чоловіка) сина (дочки), усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням зазначеного суб'єкта²;

3. Наявний реальний або потенційний конфлікт інтересів між спеціалістом та опитуваною особою.

Потенційний конфлікт інтересів – це ситуація, за якої особа має особисту зацікавленість у сфері своєї службової або представницької діяльності, що може вплинути на її об'єктивність, неупередженість або здатність діяти винятково в інтересах служби під час ухвалення рішень чи вчинення / невчинення певних дій.

Реальний конфлікт інтересів – це суперечність між особистими інтересами особи та її службовими або представницькими обов'язками, яка фактично впливає на об'єктивність або неупередженість під час ухвалення рішень або здійснення (або утримання від здійснення) дій у межах виконання цих повноважень.

*Наявність обмежувальних обставин є прямою умовою, яка забороняє проводити поліграфологічне дослідження.

Окрім вище зазначених обмежень, також треба зважати на:

1. Правові обмеження:

а) добровільна участь у дослідженні (без інформованої письмової згоди поліграфологічне дослідження проводити заборонено. Довідка про результати дослідження має ймовірний та орієнтовний характер);

---

¹ Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700-VII. *Офіційний вісник України*. 2014. № 87. С. 156. Ст. 2474.

² Там само.

б) заборонено здійснювати поліграфологічне дослідження осіб, які не досягли 18-річного віку, окрім спеціальних випадків та умов.

2. Організаційні обмеження:

а) поліграфологічне дослідження має проводити поліграфолог у спеціально обладнаному кабінеті;

б) поліграфологічне дослідження має проводити поліграфолог, у якого є сертифікат державного зразка.

3. Технічні обмеження:

а) поліграфологічне дослідження мають проводити лише за допомогою справного поліграфа (заборонено застосовувати пристрої, що не відповідають технічним стандартам або не пройшли метрологічну перевірку);

б) отримані дані під час поліграфологічного дослідження належать до інформації з обмеженим доступом і повинні зберігатися з дотриманням вимог інформаційної безпеки.

4. Етичні обмеження:

а) поліграфологічне дослідження не повинно принижувати честь і гідність особи;

б) поліграфолог має дотримуватися принципів неупередженості, поваги до приватного життя та збереження конфіденційності інформації;

в) отриману інформацію під час поліграфологічного дослідження не можна використовувати для погроз, тиску, маніпуляцій чи психологічного впливу.

Відповідні обмеження формують систему гарантій прав опитуваних осіб і підвищують довіру до результатів поліграфологічного дослідження.

3.2. Інформована згода особи на проведення опитування (тестування) з використанням поліграфа

Однією з ключових гарантій законності використання поліграфа в діяльності Національної поліції України є отримання заяви від опитуваної особи про надання згоди на проведення опитування з використанням поліграфа. Згідно з Конституцією України, Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, законом України «Про Національну поліцію», Цивільним кодексом України жодна особа не може бути піддана дослідженням без власної згоди.

Наказом МВС України від 13.11.2017 № 920 «Про затвердження інструкції про порядок використання поліграфів у Національній поліції України»¹ визначено можливість проведення опитування (тестування) з використанням поліграфа лише за принципом добровільної згоди.

Письмова інформована згода – це документ, який підтверджує, що особа добровільно, усвідомлено та без примушування погоджується на проведення щодо неї поліграфологічного дослідження.

Визначений документ підтверджує, що особа усвідомлює свої права, обов'язки та межі процедури, надає дозвіл на оброблення персональних даних, які отримують під час дослідження, а також ознайоmlена з порядком можливості ознайомлення з результатами дослідження в ініціатора.

Поліграфолог Національної поліції України пропонує респонденту заповнити окремий документ (заяву), що зберігається у матеріалах перевірки. Вона повинна містити такі основні елементи:

- мету проведення дослідження;
- підставу його призначення (напрями);
- гарантії добровільності участі;
- права особи на відмову від проходження дослідження без негативних наслідків;
- відомості про конфіденційність результатів і порядок їх використання.

Перед початком дослідження поліграфолог зобов'язаний детально роз'яснити респонденту його права, принцип дії поліграфа, а також повідомити про:

- відсутність фізичного або психологічного впливу;
- можливість зупинити процедуру в будь-який момент;
- обмеження щодо використання результатів.

Особа має право поставити запитання та попросити роз'яснення щодо певних процедурних аспектів. Поліграфолог має відповісти на всі поставлені запитання.

Якщо обстежувана особа відмовляється від підписання заяви на згоду, то тестування не проводять. Відмова не може бути підставою для утиску, покарання, звільнення, примушування чи упередженого ставлення.

---

¹Про затвердження Інструкції про порядок використання поліграфів у Національній поліції України : наказ МВС України від 13 листоп. 2017 р. № 920. *Офіційний вісник України*. 2018. № 3. С. 142.

Можна говорити, що підписання згоди створює атмосферу довіри й сприяє достовірності результатів. Без дотримання цього принципу поліграфологічне дослідження втрачає наукову та правову легітимність.

Спеціаліст, перш ніж почати обговорювати тему поліграфологічного дослідження, має проінформувати досліджувану особу про основні його етапи та отримати письмову заяву.

Спеціаліст інформує досліджувану особу про:

– *мету дослідження*. Спеціаліст має бути впевненим, що досліджувана особа розуміє сутність (причину) дослідження;

– *права досліджуваного*. Спеціаліст повідомляє досліджувану особу про можливість відмовитися від проходження дослідження в будь-який момент без наступних правових наслідків;

– *принципи дослідження*. Спеціаліст має забезпечити особі психологічний комфорт. У разі порушення гарантованих Конституцією України прав і свобод людини під час проведення опитування досліджувана особа може припинити дослідження та заповнити заяву про відсутність або наявність скарг та претензій стосовно поліграфолога під час проведення тестування;

– *технічні особливості результатів дослідження*. Спеціаліст пояснює, що поліграф реєструє реакції людини на запропоновані стимули (запитання);

– *методику подання запитань*. Спеціаліст перед кожною серією тестів зачитує запитання, які винесені на опитування, у хронологічному порядку;

– *правила фіксації реакцій*. Спеціаліст повідомляє особі, що протягом дослідження вона повинна дотримуватися чітких інструкцій та не порушувати правила опитування;

– *умови збереження матеріалів опитування*. Спеціаліст повідомляє особі, що результати опитування будуть оформлені в довідку, яку направляють ініціатору відповідного заходу. Ознайомлення з довідкою можливе в ініціатора опитування після тринадцятиденного строку з моменту завершення опитування. Аудіо-, відеоматеріали зберігають у спеціаліста, який проводив опитування, протягом трьох років без права розголошення їх змісту (за винятком підстав, визначених законом);

– *тривалість процедури*. Спеціаліст повідомляє особі, що тривалість опитування може варіюватися від двох до п'яти

годин. Під час опитування особа може вимагати незначну перерву, й спеціаліст повинен забезпечити її на прохання опитуваного.

Спеціаліст повинен роз'яснити респонденту, що:

– опитування (тестування) можливо проводити лише після добровільної згоди;

– після відмови від опитування особу не піддають жодним санкціям і примушуванню;

– його буде ознайомлено з тематикою запитань, які зазначені в завданні, а також він зможе дати свої пояснення щодо них;

– він може відмовитися відповідати на будь-яке із запропонованих питань;

– ознайомитися з результатами можливо в ініціатора опитування (тестування).

Заява є документально зафіксованим добровільним волевиявленням особи на участь в опитуванні (тестуванні) з використанням поліграфа.

Інформована згода є гарантією, що права досліджуваної особи не будуть порушені, жодного тиску на неї не буде здійснено та опитування (тестування) здійснюється в межах чинного законодавства. Згода засвідчує, що досліджуваний усвідомлює обмеження точності результатів і принцип інструментального виявлення значущих реакцій на запропоновані стимули, які фіксує поліграф.

У заяві зазначають:

1) прізвище, ім'я, по батькові;

2) рік народження;

3) посаду та звання;

4) згоду на проведення опитування;

5) причину проведення опитування;

6) згоду на оброблення персональних даних;

7) згоду на проведення аудіо- та відеозапису;

8) добровільне волевиявлення особи;

9) готовність дотримуватися правил та інструкцій спеціаліста;

10) дата та підписи досліджуваної особи.

У *заяві* також зазначають прізвище, ім'я, по батькові, звання, підпис особи спеціаліста, який роз'яснив опитуваній особі основні права та можливості під час поліграфологічного дослідження.

Отже, інформована згода виконує три основні функції:

1) правозахисну – гарантує дотримання прав людини та принципів добровільності;

2) організаційну – створює юридичну підставу для проведення тестування;

3) етичну – формує довіру між поліграфологом і респондентом, що забезпечує точність та об'єктивність результатів.

Отримання інформованої згоди є обов'язковою передумовою правомірного та ефективного застосування поліграфа в діяльності Національної поліції України. Письмова згода забезпечує баланс між інтересами служби й правами людини, запобігає зловживанням і гарантує правомірність процедури. Інформована згода є ключовим елементом правової легітимності тестування, що надає йому характеру професійного, контрольованого та безпечного інструменту перевірки.

3.3. Етичні аспекти застосування поліграфа в Національній поліції України

Етичні правила застосування поліграфа визначають обов'язкові вимоги до особи спеціаліста та норми його поведінки в процесі проведення поліграфологічного дослідження.

Опитування (тестування) із застосуванням поліграфа має здійснювати лише спеціаліст, який пройшов сертифіковане навчання та володіє необхідними професійними компетентностями.

Професійну кваліфікацію особи спеціаліста підтверджує свідоцтво (сертифікат) про підвищення професійної кваліфікації фахівців з поліграфологічних досліджень. Спеціаліст має систематично професійно саморозвиватися з метою удосконалення набутих знань та навичок відповідно до сучасних наукових досягнень і вимог професійної діяльності.

Спеціаліст повинен підвищувати власну кваліфікацію не менше 30 годин (1 ECTS) протягом трьох років з метою підтримання актуальності знань і опанування нових професійних здібностей.

У своїй діяльності спеціаліст повинен бути неупередженим та оперувати лише результатами дослідження.

Спеціаліст, здійснюючи дослідження, повинен утримуватися від:

- оцінних суджень щодо досліджуваної особи та її дій;
- вияву дискримінації та нетолерантного ставлення до особи;
- особистої зацікавленості в результатах дослідження.

Результати дослідження спеціаліст інтерпретує лише на основі зареєстрованих поліграфом фізіологічних реакцій на запропоновані стимули та відповідно до методичних вимог використаних методик. Забезпечення достовірності результатів можливе за умови, якщо спеціаліст уникатиме особистих переконань, зацікавленості та ігнорувати зовнішній тиск.

Спеціалісту заборонено використовувати техніки та методики, які можуть завдати шкоди фізичному та психічному здоров'ю досліджуваної особи. Підібрані поліграфологом методики повинні відповідати професійним стандартам, бути валідними та гарантувати безпеку для здоров'я особи.

У своїй професійній діяльності варто уникати:

- методик, які призводять до надмірного психологічного напруження;
- методик, які швидко втомлюють особу;
- застосування технік, які не мають підтверженої ефективності;
- перевищення допустимих часових меж дослідження;
- створення надмірних стресових реакцій.

Спеціаліст повинен зберігати персональні дані досліджуваної особи та не передавати їх стороннім особам. Отримані результати й матеріали дослідження спеціаліст зберігає у спосіб, який унеможливує їх розголошення. Відповідно до ст. 1 розділу 5 закону України «Про Національну поліцію» матеріали опитування зберігають в окремій номенклатурній справі «Матеріали проведення опитувань з використанням поліграфа» протягом трьох років і знищують у порядку, встановленому законодавством¹.

---

¹ Про Національну поліцію : Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 40–41. Ст. 379.

Персональні дані й матеріали опитування не можуть бути використані для дискримінації чи приниження особи. Спеціаліст персонально відповідає за збереження матеріалів опитування та несе юридичну відповідальність.

Спеціаліст забезпечує прозорість процесу поліграфологічного дослідження. Досліджуваній особі повинні бути роз'яснені процедурні етапи дослідження та надано чіткі інструкції з їх виконання. У досліджуваного не має виникати відчуття прихованого контролю чи маніпуляції.

ПІСЛЯМОВА

Аналіз теоретико-правових засад використання поліграфа в силових структурах України є відомчо регламентованим. Попри відсутність єдиного законодавчого акта, який би комплексно регулював порядок проведення та засвідчення результатів поліграфологічного дослідження, в Міністерстві внутрішніх справ та Національній поліції України вже розроблено нормативно-правові акти та методичні рекомендації, в яких описано порядок підготовки, організації та проведення опитування (тестування) осіб із застосуванням поліграфа. Поступова інституціоналізація поліграфологічних досліджень у Національній поліції України сприяє оптимізації управління персоналом і розкриттю низки важких та особливо важких злочинів.

Використання поліграфа вимагає від поліграфологів НПУ дотримання основних, гарантованих Конституцією України, принципів проведення досліджень такого виду, зокрема добровільності, правомірності, комплексності, конфіденційності, забезпечення прав і свобод людини та законності. Водночас ефективність отриманих результатів опитування також залежить і від базових спеціальних знань поліграфолога, валідності використовуваних методики, якості технічного забезпечення й організаційних умов проведення поліграфологічного дослідження.

Практичний досвід здійснення поліграфологічних досліджень аргументує необхідність використання поліграфа в кадровому доборі, атестації, службових розслідуваннях та оперативно-розшуковій діяльності. У кожному із цих напрямів поліграф є додатковим джерелом інформації, яка дає змогу знизити рівень суб'єктивності під час ухвалення управлінських рішень. Зокрема, під час добору персоналу він допомагає виявити схильність до поведінки, яка суперечить принципам діяльності НПУ, або може призвести до вчинення протиправних дій, які спричиняють юридичну відповідальність. У процесі службової перевірки поліграф допомагає встановити обставини подій та мінімізувати ризики вчинення корупційних неправомірних дій.

Не менш важливим є дотримання етичних правил поведінки поліграфолога, які ґрунтуються на взаємній повазі між поліграфологом і опитуваною особою, недопущенні будь-якого психологічного тиску, маніпуляцій та покарань через відмову від добровільної участі в такому дослідженні.

Отже, поліграфологічне дослідження в системі Національної поліції України слід розглядати як комплексний соціально-правовий інструмент управління персоналом, що поєднує правові, психологічні, етичні та організаційно-технічні складові. Його впровадження не лише сприяє зміцненню дисципліни та добросовісності в Національній поліції України, а й підвищує рівень відкритості, прозорості та довіри суспільства до діяльності правоохоронних органів загалом.

ДОДАТОК

Зразки матеріалів поліграфологічного дослідження

Додаток 1
до Інструкції про порядок використання
поліграфів у Національній поліції України
(пункт 2 розділу III)

Завдання на проведення опитування з використанням поліграфа

Прошу провести опитування з використанням поліграфа

_____
_____
(прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності), вік (кількість повних років), спеціальне звання (за наявності)
та посада (за наявності) опитуваної особи)

Мета опитування: _____

_____
_____
_____

Орієнтовний перелік питань для опитування:

_____
_____
_____
_____
_____

Ініціатор

_____
(посада) _____ (підпис) _____ (власне ім'я прізвище)
___ 20__ року

ПОГОДЖЕНО:

_____
(посада) _____ (підпис) _____ (власне ім'я прізвище)
___ 20__ року

{Додаток 1 в редакції Наказу Міністерства внутрішніх справ № 651 від 26.09.2024}

Додаток 2
до Інструкції про порядок використання
поліграфів у Національній поліції України
(пункт 6 розділу III)

**Заява
про надання згоди на проведення опитування
з використанням поліграфа**

Я, _____
(прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності), вік (кількість повних років), спеціальне звання (за наявності)
та посада (за наявності) опитуваної особи)

_____ ,
добровільно, без застосування примусу, насильства чи інших незаконних засобів впливу на мене від
будь-кого _____ згоду на проходження опитування із застосуванням поліграфа у зв'язку
(надаю / не надаю)

з _____ .
(причина проведення опитування)

Перед оформленням цієї заяви я ознайомлений(а) з цілями та основними вимогами проведення
опитування, готовий(а) їх дотримуватися, оскільки зацікавлений(а) у забезпеченні правильності
проведення даної процедури.

Мені роз'яснено, що:

опитування буде проводитися тільки після надання мною письмової добровільної згоди;
я маю право на будь-якому етапі опитування зробити перерву, відмовитися від відповіді на будь-яке
запитання та подальшої участі в опитуванні;
відмова від проведення опитування не призведе до обмеження моїх прав та свобод;
перед початком опитування мене ознайомлять із тематикою питань, що будуть поставлені, та дадуть
можливість попередньо їх обговорити;
опитування може фіксуватися за допомогою засобів аудіо- та відеозапису;
я можу бути ознайомлений із довідкою про результати опитування з використанням поліграфа.

_____
(підпис)

Не заперечую, щоб з метою забезпечення моїх прав та безпеки під час проведення опитування
здійснивалися аудіо- та/або відеозапис.

_____
(підпис)

До початку опитування я підтверджую, що не маю причин, які могли б перешкоджати проходженню
мною зазначеної процедури, а також, наскільки мені відомо, не маю протипоказань, визначених
пунктом 3 розділу IV Інструкції про порядок використання поліграфів у Національній поліції України.

_____
(підпис)

Готовий(а) дотримуватися необхідних умов проведення опитування.

_____ 20__ року _____
(підпис) (власне ім'я прізвище)

Заяву отримав, права роз'яснив: _____
(посада, спеціальне звання, власне ім'я, прізвище, підпис спеціаліста)

_____ 20__ року

{Додаток 2 в редакції Наказу Міністерства внутрішніх справ № 651 від 26.09.2024}

Додаток 3
до Інструкції про порядок використання
поліграфів у Національній поліції України
(пункт 1 розділу V)

**Довідка
про результати опитування з використанням поліграфа**

_____ 20__ року _____
(назва населеного пункту)
Час початку _____ : _____
Час закінчення _____ : _____

Мною, _____
_____
(посада, найменування підрозділу, спеціальне звання, прізвище, ініціали спеціаліста, який проводив опитування)
(_____ освіта (диплом № _____), підготовка за напрямом проведення
кваліфікації, сертифікат від _____ № _____), на підставі _____
_____
(підстава опитування)
у приміщенні _____
(місце проведення опитування, адреса, дата проведення)
з використанням поліграфа _____
(назва, модель і серійний номер поліграфа)
_____ та кількість каналів реєстрації психофізіологічних показників)
проведено психофізіологічне дослідження стосовно _____
(прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності),
_____ вік (кількість повних років) опитуваної особи, інша інформація за потреби)
Опитування проведено з метою _____
(стисло мета)
У передтестовій бесіді _____
(пояснення опитуваної особи щодо наданих нею відомостей, її ставлення
до факту, щодо якого проводиться опитування, наявність заяви про згоду на проведення опитування)
Під час опитування _____
(використано методики, пройдено тести, отримано позитивні реакції на питання,
що викликали зміни в психофізіологічних реакціях опитуваної особи та свідчать про наявність в опитуваної
_____ особи психологічної установки на приховування інформації)

Результати опитування дають змогу дійти таких висновків: _____

Спеціаліст _____
(посада, спеціальне звання) _____ (підпис) _____ (власне ім'я прізвище)
_____ 20__ року
{Додаток 3 в редакції Наказу Міністерства внутрішніх справ № 651 від 26.09.2024}

Навчальне видання

КЛИМЕНКО Роман Вікторович,
ЧАПЛИНСЬКИЙ Костянтин Олександрович,
ЛИТВИН Вікторія Вікторівна

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФА
В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ І ПІДРОЗДІЛІВ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Методичні рекомендації

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготовників і розповсюджувачів видавничої продукції

Дк № 4155 від 13.09.2011.

Підписано до друку 18.11.2025. Формат 60 × 84/16. Папір офсетний.

Обл.-вид. арк. 3,5. Ум. друк. арк. 3,25.

Тираж 30 прим.
